

พลิกโฉมบรรจุภัณฑ์ ... หลังหลายประเทศเดินหน้าลด-เลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง

ปัญหาขยะพลาสติกทั่วโลกเป็นประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจ เพราะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นวงกว้าง ทั้งจากพลาสติกที่ตกค้างในทะเลซึ่งทำลายสัตว์น้ำและปะการัง พลาสติกที่ตกค้างในดินซึ่งมีผลให้ดินเสื่อมคุณภาพ อีกทั้งการเผาทำลายพลาสติกยังก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศและยิ่งซ้ำเติมภาวะโลกร้อนให้รุนแรงขึ้น หลายประเทศจึงเริ่มออกมาตรการลดการใช้พลาสติกที่เข้มนวดขึ้น โดยเฉพาะพลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use Plastic : SUP) อาทิ หลอดพลาสติก และถุงพลาสติกหูหิ้ว ซึ่งถูกใช้งานและทิ้งเป็นขยะจำนวนมากในแต่ละวัน โดยล่าสุดในการประชุม COP27 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2565 ก็ได้มีการเสนอให้แต่ละประเทศพิจารณาใช้มาตรการด้านการค้าเข้ามาช่วยลดการใช้พลาสติกทั่วโลก “ส่องเทรนด์โลก” ฉบับนี้ จึงขอหยิบยกตัวอย่างประเทศที่นำมาตราการลดการใช้พลาสติก โดยเฉพาะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือ SUP ขึ้นมาใช้ รวมถึงโอกาสของผู้ประกอบการไทยจากเทรนด์ใหม่ดังกล่าว

ตัวอย่างประเทศที่ประกาศใช้มาตรการลด-เลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง

EU นับเป็นกลุ่มประเทศแรก ๆ ที่ดำเนินการลด-เลิกการใช้ SUP อย่างเป็นทางการด้วยการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยพลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (EU Single-use Plastics Directive) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- **ห้ามใช้ SUP** มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2564 ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก กระดาษที่เคลือบด้วยพลาสติก และพลาสติกชีวภาพ แต่ไม่ครอบคลุมถึงอุปกรณ์ทางการแพทย์ อาทิ หน้ากากอนามัย และถุงมือทางการแพทย์
- **ลดการใช้ SUP** มีผลบังคับใช้ในปี 2566-2567 อาทิ การสร้างความตระหนักรู้ด้วยการกำหนดให้ **ติดฉลาก หรือสัญลักษณ์บนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์** เพื่อให้ผู้บริโภคทราบปริมาณส่วนประกอบของพลาสติกในผลิตภัณฑ์ วิธีคัดแยก และกำจัดขยะที่ถูกต้อง ตลอดจนการ **เรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการ SUP** ซึ่งรวมถึงการเก็บรวบรวม ทำความสะอาด และรีไซเคิล SUP เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคลดการใช้ SUP
- **เพิ่มสัดส่วนการใช้พลาสติกรีไซเคิลในการผลิต** เช่น การผลิตขวดพลาสติก (Polyethylene Terephthalate : PET) ต้องมีส่วนประกอบของพลาสติกรีไซเคิลอย่างน้อย 25% ในปี 2568 และอย่างน้อย 30% ในปี 2573

ห้ามจำหน่าย SUP ใน EU

SUP ที่ห้ามจำหน่ายใน EU ตั้งแต่ 3 ก.ค. 2564

เพิ่มสัดส่วนการใช้พลาสติกรีไซเคิลในการผลิต

ขวด PET : ใช้พลาสติกรีไซเคิล
 25% ภายในปี 2568
 30% ภายในปี 2573

ลดใช้ SUP ใน EU ผ่านมาตรการต่าง ๆ

บังคับใช้ปี 2566 รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการ SUP

แสดงสัญลักษณ์ว่ามีพลาสติกเป็นส่วนผสมบนผลิตภัณฑ์

นอกจากมาตรการดังกล่าวแล้ว สมาชิก EU บางประเทศยังเพิ่มความเข้มข้นในการลด-เลิกการใช้ SUP อาทิ อิตาลี และสเปน เรียกเก็บภาษีบรรจุกัมภ์ที่ทำจาก SUP และฝรั่งเศสกำหนดให้ร้านค้าปลีกห้ามนำบรรจุกัมภ์ที่ทำจากพลาสติกหรือมีส่วนประกอบของพลาสติกมาใช้ห่อผัก-ผลไม้สด 30 ชนิดตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 2565 และจะทยอยเพิ่มชนิดของผัก-ผลไม้สดที่ห้ามใช้พลาสติกห่อหุ้มจนครบทั้งหมดภายในปี 2569

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีอัตราการใช้ SUP สูงที่สุดในโลก (เฉลี่ย 60 กก./คน/ปี) แต่ละปีมีขยะพลาสติกประมาณ 3.4 ล้านตัน โดย 36% เป็น SUP รัฐบาลออสเตรเลียจึงตั้งเป้าลดปัญหาขยะ SUP ให้ได้ภายในปี 2568 ที่ผ่านมารัฐต่างๆ ในออสเตรเลียได้ทยอยยกเลิกการใช้ SUP อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ มาตรการลด-เลิกการใช้ SUP ของออสเตรเลียที่น่าสนใจ อาทิ

- รัฐนิวเซาท์เวลส์ประกาศห้ามใช้ SUP หลายประเภท อาทิ หลอดพลาสติก (ยกเว้นหลอดพลาสติกที่ใช้โดยกลุ่มผู้ทุพพลภาพและผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องใช้) ซุคภาชนะพลาสติกสำหรับรับประทานอาหาร และเม็ดพลาสติก Microbeads ที่ผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ Personal Care เช่น แชมพู และยาสีฟัน กรณีผู้ผลิตฝ่าฝืนจะมีโทษปรับ 2,750-55,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย ขณะที่ผู้ค้าส่ง และผู้จำหน่ายมีโทษปรับ 110,000-275,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565
- รัฐควีนส์แลนด์เตรียมขยายรายการพลาสติกที่ห้ามใช้เพิ่มเติม อาทิ เม็ดพลาสติก Microbeads ที่ผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ Personal Care หลังจากเริ่มใช้มาตรการนี้กับหลอด จาน ชาม ช้อนส้อมที่ทำจากพลาสติกเป็นต้น ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2564

นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าการลดปัญหาขยะ SUP ของออสเตรเลีย มีมาตรการที่ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องกลุ่มอื่นนอกเหนือจากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้วย อาทิ รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีบทลงโทษผู้ให้ข้อมูลผิดพลาดหรือบิดเบือนเกี่ยวกับ SUP ที่ทางการห้ามใช้ โดยเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 รวมถึงหลายเมืองที่อยู่ติดชายหาดในออสเตรเลียมีมาตรการห้ามปล่อยลูกโป่งขึ้นสู่ท้องฟ้า ซึ่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เพิ่งประกาศใช้มาตรการนี้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 เพราะลูกโป่งที่ตกลงมาจะกลายเป็นขยะในทะเลและเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสัตว์ โดยเฉพาะนกและสัตว์ทะเล ที่อาจคิดว่าลูกโป่งเป็นอาหาร และล่าสุดได้ออกบทลงโทษผู้เป็นต้นเหตุหรืออนุญาตให้ปล่อยลูกโป่งอัดก๊าซสู่ท้องฟ้า

อินเดียแก้ไขกฎหมายการจัดการขยะพลาสติกปี 2564 เพิ่มเติม เพื่อเร่งลดปริมาณขยะ SUP ในอินเดีย ซึ่งมีมากถึงราวปีละ 4-5 ล้านตัน โดยห้ามผลิต จำหน่าย เก็บรักษา แจกจ่าย และนำเข้า SUP มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก 19 ประเภท อาทิ จาน หลอด แก้วน้ำ ฟิล์มหุ้มบรรจุกัมภ์ แห่พลาสติกสำหรับเป็นด้ามจับลูกโป่ง และห่อลูกอม นอกจากนี้ ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2565 ห้ามใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนา น้อยกว่า 120 ไมครอน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำกลับมาใช้ซ้ำ ทั้งนี้ ปัจจุบันผู้ประกอบการในอินเดียหลายรายเร่งปรับตัวเพื่อรับมือกับมาตรการดังกล่าวแล้ว อาทิ แบรินต์ Chuck ที่หันมาผลิตบรรจุกัมภ์ใส่อาหารจากชานอ้อย ขณะเดียวกัน มีผู้ประกอบการจำนวนมากที่ประสบปัญหาขาดแคลนวัสดุที่นำมาใช้ทดแทน SUP

บรรจุกัมภ์ใส่อาหารจากชานอ้อยของ
แบรินต์ Chuck ในอินเดีย
ที่มา : indiatimes.com

รับเทรนด์การลด-เลิก SUP...โอกาสส่งออก-พลิกโฉมบรรจุภัณฑ์ของผู้ประกอบการไทย

มาตรการลด-เลิก SUP ของหลายประเทศข้างต้น นับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการหาช่องทางเปิดตลาดส่งออกวัสดุที่ใช้แทน SUP อาทิ ไม้ไผ่และวัสดุธรรมชาติอื่นๆ ที่ย่อยสลายได้อย่างสมบูรณ์ รวมถึงอะลูมิเนียมที่สามารถรีไซเคิลได้ 100% โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง เนื่องจากผู้ผลิตในประเทศที่มีมาตรการลด-เลิก SUP และประเทศที่ส่งสินค้าไปประเทศเหล่านี้ มีแนวโน้มต้องการวัสดุดังกล่าวมากขึ้นเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์ทดแทน SUP

ผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ของไทยและผู้ส่งออกสินค้าไปประเทศที่ใช้มาตรการลด-เลิก SUP ควรใช้จังหวะนี้พลิกโฉมผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของตนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือลดการใช้พลาสติกในส่วนที่ไม่จำเป็นเพิ่มสัดส่วนพลาสติกกรีไซเคิลบนบรรจุภัณฑ์ หรือหันมาใช้วัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ทั้งหมด เพราะไม่เพียงสอดคล้องกับมาตรการลดการใช้พลาสติกของนานาประเทศ แต่ยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาให้ความสนใจบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยผลสำรวจของ Euromonitor ปี 2565 พบว่าพลาสติกและบรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งแรกๆ ที่ผู้บริโภคจะเลือกปรับเปลี่ยนเพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการสามารถเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกธุรกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้นได้เร็วก่อนใคร ก็ย่อมมีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งและเป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีของธุรกิจซึ่งก็จะช่วยสร้างการเติบโตของธุรกิจได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด